

İLKÖĞRETİM II. KADEME TÜRKÇE DERSİ HEDEF KİTLESİ İÇİN MASAL VE BİR MASAL ÖRNEĞİNİN İÇ YAPI İLE DİL BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

*Duygu YÜCEER**

Özet

Çalışmanın amacı, bir araç metin olarak masalın dil öğretimindeki yeri ve önemini ortaya koymaktır. Bu amaçla, öncelikle masalın tanımı ve özelliklerinden bahsedilmiştir. Ardından II. kademe Türkçe eğitimindeki hedef kitlenin temel özelliklerine değinilmiştir. Son olarak da bir masal örneği hedef kitleye kazandırılması beklenen özellikler bağlamında incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Masal, Hedef kitleye görelilik, Dil öğretiminde masal.

Abstract

The purpose of the study is to establish the importance of tale for teaching language. For these reasons, firstly the tale and its characteristics were introduced. Secondly, the characteristics of junior high school students were mentioned. Finally, an example tale was analysed in terms of conformity for target audience.

Key words: Tale, Conformity for target audience, Tale for teaching language.

Giriş

Türkçe dersi öğrencilerin anlama, yorumlama, iletişim kurma ve dili etkili kullanma becerilerini geliştirmeye yönelik dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma temel dil becerileri ile dil bilgisinden oluşur. Okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmek ve dil bilgisi kurallarının kavratmak Türkçe dersinin genel amaçlarındandır.

Türkçe dersi kapsamındaki bu amaçları gerçekleştirmek üzere araç olarak metin türlerinden faydalanılır. İncelemek üzere seçtiğim tür olan masal 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 6, 7 ve 8. sınıfların her biri için kullanılabilir, uygun metin olarak belirlenmiştir.

1.Masal

Kâmûs-ı Osmani'ye göre masal kelimesi 'mesel'in değiştirilmiş şeklidir. 'Mesel' halk dilinde meşhur olan, adap ve öğütleri anlatan söz demektir. 'Darb-ı mesel' atalardan kalma

* Gazi Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü Araştırma Görevlisi

hikmetler, ibretler, sözler anlamındadır. Buna göre 'masal' Arapça bir kelime olan 'mesel'den çıkmıştır(Şemseddin Sami 1992: 1388).

Türkçe Sözlük'te ise masal "1. Genellikle Halkın yarattığı, ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların veya tanrıların başından geçen olağan dışı olayları anlatan hikaye 2. Öğüt verici, ahlak dersi veren alegorik hikaye" (TDK 2005), olarak tanımlanır.

Bu çalışmada temel alınacak olan ve de yukarıdaki tanımlamaları da içeren Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'nde yer alan masal tanımı ise şudur: Halk arasında yüzyıllardan beri anlatılmakta olan ve içinde olağanüstü kişilerin, olağanüstü olayların bulunduğu *bir varmış bir yokmuş* gibi klişe bir anlatımla başlayan, belli bir uzunluğu olan, sonunda *yedi içti muratlarına erdiler, yahut, onlar erdi muradına biz çıkalım kerevetine, gökten üç elma düştü, biri anlatana, biri dinleyene, biri de bana* gibi belirli sözlerle sona eren, zaman ve mekan kavramlarına kayıtlı olmayan bir sözlü anlatım türüdür.

Masalların anlatılmaya başlanması insanlık tarihi ile yaşıttır. Masallar sözlü olarak nesilden nesle intikal etmiştir. Masala kendine has niteliğini veren, daha çok onu hayal gücüyle işleyen anlatıcıdır. Bizim toplumumuzda masallar kadınlar, özellikle de yaşlı kadınlarca anlatılmaktadır.

Masallarda oldukça farklı konular işlenmekte ve bazı ahlaki kavramlar karşıtlarıyla ele alınmaktadır: iyilik-kötülük, güzellik-çirkinlik, zenginlik-yoksulluk... Bunun yanında Enver Naci Gökşen, Dünya Eğitim Örgütü'nün gerçekleştirdiği soruşturma sonuçlarına dayanarak yaptığı çalışmasında çocuk masallarında aranması gereken içerik özelliklerini şöyle belirlemiştir:

1. İyi bir masal, her şeyden önce, güzel bir heykel veya tablo gibi, çocuğu büyüleme, her türlü güzellik duygusunu geliştirme amacını gütmelidir.
2. Masal çocukları neşelendirmeli, onların ruhlarını beslemelidir. İyilik ve yiğitlik duygularını aşılmalıdır.
3. Masal okutur ve anlatırken şahsa, yer ve zamana uygun bir seçme yapılmalıdır.
4. Bozulmuş, özünü kaybetmiş, sahteleştirilmiş masallardan kaçınılmalıdır. Çocuğun muhayyile gücünü, hareket eğilimlerini, heyecanlarını kötüye kullanan ejderha, hortlak, şeytan masallarından eğitsel bir sonuç beklenmemelidir.

5. Masal konularının, çocuklarca yanlış anlaşılacak yolda olmamasına dikkat edilmelidir. Kadını küçümseyen, toplumun inançlarına aykırı, uyuşukluk düşüncelerine dayanan masallar verilmemelidir(Gökşen 1985: 64-65).

Masallarda belirli bir zaman ve mekan unsuru yoktur. Masallar zamanı net bildirmeyen tekerlemelerle başlar. "Hindistan, Türkistan, Yemen, Çin, İstanbul, Mısır" gibi gerçek yer isimleri geçse de olayların doğrudan bu kentlerle ilişkisi yoktur.

Masallarda rastladığımız kahramanlar insanlar, hayvanlar, bitkiler, maddi unsurlar, alet ve eşya, hayali yaratıklar, yalın fikirler gibi akla gelen her şeydir.

Masalın planı, klasik olay örgüsüne uygundur. Döşeme, gövde ve sonuç bölümleri olayın süreç halinde gelişmesini ve sonuçlanmasını sağlar.

Masalların sınıflanmasında çeşitli dönemlerde farklı düzenlemelere gidildiği görülmektedir. Ancak en yaygın şekilde kullanılan tasnif Thompson'a aittir. Bu tasnife göre:

- Hayvan Masalları
- Asıl Halk Masalları
- Güldürücü Hikayeler, Nükteli Fıkralar
- Zincirleme Masallar
- Sınıflamaya Girmeyen Masallar(Sakaoğlu 1999:13).

Masallar sadece çocuklar için değildir. Yetişkin insanlar da masal anlatmaktan ve dinlemekten zevk duyarlar.

Boratav'a (1958: 15) göre: "Çocuğa ana dilinin, bir işçi elindeki alet gibi nasıl kullanıldığını ilk öğreten, ona bu dilin türlü hünerlerini, kıvraklığını, zenginliğini, inceliğini ilk gösteren, kişiye kendi dilini konuşmayanlardan uzaklaştırıcı duyguyu-ninnilerin, tekerlemelerin, türkülerin yanı başında, ama herhalde onlardan daha geniş ölçüde - ilk aşılardan masallardır."

Masalların çocuğun dil gelişimindeki katkılarını şu başlıklar altında özetlemek mümkündür:

1.Masallar, dinleme becerisini geliştirmede son derece etkilidirler. Çocukların bıkmadan dikkatle ve zaman zaman da çeşitli sorularla katılarak dinlediği türlerin başında masal gelir. Bazen ilgisini çeken bir masalı günlerce tekrar tekrar anlattırıp dinlediği olur. Bu dinlemeler sırasında anlatıcı farkında olmadan, anlatımında küçük bir değişiklik yapsa onu hemen düzeltir ve ilk duyduğu şekilde anlatmasını ister.

2.Dinlemenin ardından sıra anlatmaya gelecektir. Dinlediği masalları kendisi de başkasına anlatan çocuk her masalda sade ve rahatça anlaşılır bir dili kullanarak kazanmış olacaktır.

3.Çocuk masalı anlatırken dinleme sırasında gördüğü anlatım düzenini takip edeceği için bir kurgu, olay ya da düşünceyi düzenleme becerisi geliştirecektir.

4.Masallarda çocukların düzeyine uygun kelime ve ifade kalıpları yanında yeni kelime ve ifade kalıpları da bulunur. Çocuk bu masalları dinlerken, okurken sözle veya yazıyla anlatırken kelime hazinesini geliştirir ve kelimeleri daha yerli yerinde kullanmayı öğrenir. Ayrıca düzeylerine uygun şekilde sunulacak atasözü ve deyimlerle mecazlı ifadeleri anlamaya başlar(Gürel vd. 2007:54).

Türkçe dersinde masalı bir eğitim aracı olarak belirlediğimizde hitap ettiğimiz grubun özelliklerini de gözden kaçırmamalıyız. II. kademedeki ilk gençlik çağında olan13-15 yaş grubuna hitap edecek eserlerde:

- Cümleler 7-10 kelimedenden oluşmalıdır.
- Metinler, anlamını bilinen 700 kelimeyi aşmamalıdır.
- Yalın, sade bir dil kullanılmalıdır.

Ayrıca mecazlar ve benzetmelerle bütün zaman kipleri kullanılabilir. Bunun yanında kızların sevgi, bağlılık, özveri konularını işleyen duygusal eserler, sanat değeri olan kitap ve dergiler; erkeklerin soyut, duygusal düşünceye dayalı eserler, gazetedeki güncel olaylar ve spor yazılarına ilgi duydukları göz önünde bulundurulmalıdır. Cinsiyet ayrımının kesin hatlarıyla belirlendiği bu dönemde karşı cins ilgisi ve sanat eğilimi arttığı da unutulmamalıdır(Yalçın, Aytaş 2005: 42).

Eflatun Cem Güney'in Kapadokya Yayıncılık'tan 2006'da çıkan Evvel Zaman İçinde kitabından seçilen Perili El masalının bu ölçütler ışığında incenmiş hali çalışmanın son kısmını oluşturmaktadır.

2.Perili El Masalının İç Yapı ve Dil bilgisi Özellikleri Bakımından İncelemesi

2.1.Masalın Özeti

“Perili El” isimli masal, Eflatun Cem Güney tarafından derlenmiş anonim bir masaldır. Konusu şöyledir:

“Varlıklı bir ailenin güzelliği dillere destan bir kızı varmış. Anne babası bu güzel kızın, Gül Kız'ın, elini sıcaktan soğuğa vurdurmazlarmış. Bir gün Gül Kız anne ve babasını

kaybetmiş ve ardından da hayırlı bir kısmetinin çıkmasıyla evlenmiş. Gül Kız'ın talihinden kocası ağzı var, dili yok bir adammış. Ancak adam geçimini alın teriyle sağlamak zorundaymış. Bu nedenle evin tüm işi Gül Kız'a kalmış. Oysa Gül Kız el üstünde tutularak büyütüldüğünden ev işinden hiç anlamazmış. Ne yemek ne dikiş ne de temizlik bilirmiş. Bu yüzden de bir süre sonra evin yüzüne bakılamaz olmuş. Eşi Gül Kız'a önce bir şey söylemese de bir zaman sonra yüzünü karartmaya başlamış. Bu duruma çok üzülen Gül Kız Allah'a yalvarıp yakarmaya başlamış. Yine böyle bir gün dua ederken evin içinde nur yüzlü bir hatuncuk belirmiş. Bu hatuncuk Gül Kız'ın derdine deva olmak için onun on parmağına on peri kızı saklamış ve ardından kaybolmuş. Gül Kız buna inanmamış; ama yine de bu durumu sınamaya karar vermiş. Nur yüzlü hatuncuğun dediği gibi parmağını kımıldatmasıyla parmağındaki periler her işi yapıp yakıştırmış. O günden sonra Gül Kız ve eşi güler yüz tatlı dil ve gönül hoşluğu içinde yaşamışlar.”

2.2.Masalın Dil ve Üslup Yönünden İncelenmesi

Masalı cümle yapısı bakımından incelediğimizde yer yer okul çağı ve okul öncesi çocukların anlamakta zorluk çekeceği çok uzun cümlelere rastlıyoruz. Masalda yer alan başı sonu belirsiz bu cümleler dinlemeyi zorlaştırır. Ayrıca bu cümlelerin akılda tutulması da çok güçtür.

Masalın tamamında 57 cümle vardır. Bu 57 cümlenin 36'sı 10 ve üzeri kelime ile kurulmuştur. Bu 36 cümleden de 14'ünün kelime sayısı 20 ve üzeridir. Bu cümleler arasında 72 kelimedenden oluşan bir cümleye bile rastlıyoruz:

“Anası babası gözlerini gözünden ayırmaz, ellerini sıcaktan soğuğa vurdurmazlarmış ama, feleğin gözü kör olsun, daha bir bülbül gelip de dalına konmadan ecel gelip kapılarını çalmış; ocaklardan irak, ikisini bir tahtada alıp gidince dünya bu güzel kızın başına yıkılmış, ah ü zarı yeri göğü tutup bir gözü anasının yoluna akmış, bir gözü babasının ama, elden ne gelir, dilden ne gelir; yürek yarası bu, yarılmaz ki, yarılınsın; sarılmaz ki sarılınsın, Allah sabrını versin yoksa... “

Yukarıda görülen ve başı ile sonu arası bağı kopan cümlelerin anlaşılması yetişkinler için bile çok zordur.

Metinde geçen kimi sözcükler okul öncesi ve okul çağı çocukların seviyelerinin çok üzerindedir: felek, ecel, ah ü zar, velâkin, yavan, saçak, ah ü vah, malûm, hürmet, misk, sınamak, ayılmak, şemail...

Masalda hatalı kurulmuş cümlelere de rastlıyoruz:

“Bereket versin ki, sağlığında yetim görse, yedirir; yoksul görse, giydirirdi de, onların yüzü suyu hürmetine on peri getirdim sana!”

Yukarıdaki cümleye baktığımızda “onların” sözcüğünün bir belirsizlik yarattığı görülür. Bunun yerine, kastedilen birey ise “onun”; yardım ise de “bunun” sözcüğünün kullanılması gerekirdi.

Ayrıca metin noktalama ve yazım açısından çok yetersizdir. Birçok cümle nokta ile bitirilmesi gerekirken virgül ve noktalı virgüllerle birbirine bağlanmıştır. Bunun yanında “işleme, silinme, süpürme, görünme, deme” gibi yanlış yazımların da metinde yer aldığını görüyoruz.

Cümlelerin çoğunda bağlaç ve zarf fiil ekleri kullanılmıştır. Bu da çoğu yerde cümlelerin gereksiz uzatılmasına neden olmuştur. 38 kelimedenden oluşan çift “ama” bağlaçlı şu cümleyi buna örnek verebiliriz:

“Gül Kız kocasının da levni döndüğünü sezmez olur mu, sezmiş ama, ne yapsın; elinden gelse, elini saçak saçını süpürge edip her tarafı ayna gibi yapacak; pişireceğini tadıyla, tuzuyla pişirip kocacağızının da yüzünü güldürecek; ama yürekte var, elinde yok!”

Ayrıca masalda kullanılan kimi birleşik fiiller çocukların seviyelerine uygun değildir.

2.3. Masalın Çocuğın Dil Gelişimine Katkısı Yönünden İncelenmesi

Çocuğa kazandırılmak istenen dört temel beceri okuma, yazma, dinleme ve konuşmadır. Masaldaki aşırı uzun cümleler dinleme ve okumayı güçleştirir. Özellikle örnekteki gibi (72 kelimelik cümle) uzun cümlelerin anlaşılması da zordur.

Bunun yanında, tekerleme ve deyimlerle metnin bir ahenk kazanmış olduğunu da inkar edemeyiz. Bu durum dinleme üzerinde olumlu etki yaratır. Ahenk öğelerinin kavranılıp kullanılması halinde de konuşma becerisi gelişir.

2.4. Masalın İçerik Yönünden İncelenmesi

Masalın giriş, gelişme ve sonuç bölümleri oldukça belirgindir. Masal bir hazırlık bölümüyle başlamış ve bir tekerlemeyle son bulmuştur.

Masalın baş kahramanı Gül Kız baskın bir karakter özelliğine sahip değildir. En belirgin özelliği çok güzel olmasıdır. Bunun yanında temel bir becerisi ve özelliği yoktur. Bu eksikliğini gidermek için Allah’a dua eder. Sonunda peri kızlarının parmaklarına

saklanmasıyla bu durumdan kurtulur. Ancak Gül Kız'ın bu durum için dua etmekten başka herhangi bir çabasını göremeyiz.

Gül Kız'ın annesi, babası ve eşinden pek bahsedilmemiştir. Sadece anlatılanlardan Gül Kız'ın annesinin hayırsever, eşininse sessiz sakin bir tip olduğu sonucunu çıkarırız.

2.5.Masalın Verdiği Mesaj Yönünden İncelenmesi

Masalı okuduktan sora kesin bir yargıya, tam bir ana fikre ulaşamıyoruz. "Yetenekle beceri çalışılarak kazanılır ve gelişir." gibi zayıf bir yargıya ulaşılsa da, masal kahramanının yeteneğinin sihir ve periyle açığa çıkması ve devam etmesi bu yargıyı daha da zayıflatıyor. Bu da belirsizlik ve tutarsızlığı doğuruyor. Oysa, pekala çalışmanın önemi vurgulanabilirdi.

2.6.Masalın Kelime ve Kelime Grupları Bakımından İncelenmesi

2.6.1.Masaldaki Fiil Yapılarının İncelenmesi

a.Masalda Yer Alan Basit Fiiller

Masalda yer alan toplam basit fiil sayısı 109'dur. Bunların tamamı çekimlidir. Okul öncesi çocukların seviyesine uygun olmayan kimi basit fiillere de masalda yer verilmiştir. "kıymak, sakınmak, katlanmak, sezmek, işitmek, yummak" fiilleri buna verilebilecek örnekler arasında yer alır. Masalda bunların yerine çocukların seviyesine uygun eş ve benzer kelimelerin kullanılması daha yararlı olacaktır.

b.Masalda Yer Alan Birleşik Fiiller

Masalda kullanılan birleşik fiiller şunlardır:

- Kör olsun.
- Bereket versin.
- Bakılmaz olmuş.
- Ayağını kesmiş.
- Sezmez olur.
- Yanıp yakılır.
- Yalvarıp yakarmış.
- Kaş yapayım derken göz çıkarıyorum.
- Ağzıma yüzüme bulaştırıyorum.
- Hâlk et.
- Elin işe yatar.
- Mâlum olmaz.
- Dizim dizim dizilmişler.
- Çekilip giderler.
- Neye uğradığını bilememiş.
- İnanabilmiş.
- Akıl sır erdirememiş.
- Oyalanıp duruyorum.

- Yapıp yakıştırmış.
- Pişirip taşırmış.
- Baktıkça bakası gelmiş.
- Yedikçe yiyesi gelmiş.
- Dillere destan olmuş.
- Muradına ermiş.

Birleşik fiillere baktığımızda bunların pek çoğunun deyim niteliği taşıdığını görüyoruz. Diğerleri ise kurallı birleşik fiiller ve yardımcı eylemlerle kurulan birleşik fiillerdir. Metinde yaygın olarak kullanılan bu yapılar özellikle okul öncesi çocuklar için metnin anlaşılabilirliğini olumsuz yönde etkiler. Çünkü bu çocuklar daha normal fiil çekimlerini öğrenme aşamasındadırlar.

Bunun yanında bu fiillerde kullanılan “peydâ, hâlk, mâlum, murat, bereket, yalvarma, yakarma” gibi kelimeler de çocukların dil seviyelerine uygun değildir.

2.6.2.Masaldaki İsim Kökenli Sözcüklerin İncelenmesi

“Perili El” masalında geçen kelimelerin 534’ü isim ve isim kökenlidir.

Bu sözcüklere baktığımızda ise somut isimlerin sayısının azlığı dikkat çeker. Ayrıca zaten sayısı az olan bu somut isimlerin de çoğunun okul çağı ve okul öncesi çocukların seviyelerine uygun olmadığı görülür: ah ü zar, tandır, yağlı yavan... Bu kelimelerle karşılaşan çocuk masalı sık sık sorularla bölecektir.

Bunun yanında soyut isimlere baktığımızda ise yine bunların da büyük bir kısmının çocukların seviyelerine uygun olmadığı görülür. Kıyaslısak masaldaki isimlerin sayısı fiillerden oldukça fazla olduğunu da görürüz. Sonuçta bütün bu olumsuzluklar masalın anlaşılmasını güçleştirecektir.

2.6.3.Masaldaki Sıfatların İncelenmesi

Bir oranlama yaparsak masalda kullanılan sıfatların azlığı dikkat çeker. Metindeki sıfatlar şunlardır:

- eski hamam
- varlı vakitli evin yarlı yakışıklı bir kızı
- gül kız
- hayırlı bir kısmet
- allı pullu gelin
- bir çift söz
- iki el, on parmak
- nur yüzlü bir hatuncuk
- on peri
- perili ana

Görüldüğü gibi sıfatlar az olmasına karşın sadece bir örnek dışında(varlı vakitli evin yarlı yakışıklı bir kızı) sıfatlar basit yapıyla oluşturulmuştur; yani metinde karmaşık söz öbekleri arasında sıfat kullanımına rastlamıyoruz.Bu durum masalın anlaşılabilirliğini artırmanın yanında, çocukların betimleme yeteneklerinin de gelişmesinde etkili olacaktır.

2.6.4.Masaldaki Kelime Gruplarının İncelenmesi

“Perili El” masalı kelime grupları açısından oldukça zengindir. Özellikle zarffiil ve sıfatfiil ekleri yoğun olarak kullanılmıştır. Masalda aşırı uzun cümlelerin yer almasının temel nedeni de zaten budur.

a.Sıfatfiil Eklerinin Sık Kullanımı

- Evini ocağını cennete çevirenlerin **başı**.
- Ömründe tatmadığı **şeyler**.
- O nur yüzlü hatuncuğun **dediği gibi**.

Örneklerde görüldüğü gibi sıfatfiil ekleri uzun nitelemelere ve uzun cümlelere neden olmuştur. Söz öbeklerinin genişlemesi anlamayı ve dinlemeyi güçleştireceğinden bunların basitleştirilip, bölünerek kullanılması daha yararlı olacaktır.

b.Zarffiil Eklerinin Sık Kullanımı

Masalın geneline baktığımızda çok sayıda fiilin zarffiil eki aldığını görüyoruz. Bu kelime öbeklerinin genişleyip cümlelerin uzamasına neden olmuştur. Halbuki bunların bağımsız cümleler halinde sunulması çocukların olay örgüsünü doğru anlaması açısından

daha yararlıdır. Masalın yeniden oluşturulması bölümünde bu hataların düzeltilmiş, metnin yeniden düzenlenmiş halini bulabilirsiniz.

Zarffiil eklerinin kullanıldığı cümlelere örnekler:

- Evin dirliği düzeni bozulmasın diye, yağlı yavan dememiş, katlanacağı kadar katlanmış, bir gün olsun ağzını **açıp** da karısına bir çift söz dokundurmamış.
- Yaratan yaratırken senin de her parmağına bir hüner **vererek** yaratmış ama, demir bile paslanır işlemeye işlemeye...
- Adamcağızın gözü gönlü **açılıp** baktıkça bakası gelmiş.

Ayrıca **mastar ekleri**yle oluşturulan fiilimsilerin de sıkça kullanıldığı görülüyor.

2.6.5.Masaldaki Bağlaçların İncelenmesi

Masalımızda çok sayıda bağlacın kullanıldığını görüyoruz. Bu masalın düştüğü en büyük hatadır. Çünkü ayrı ayrı cümlelerin birleştirilerek uzatılması ilgi kurmayı, dolayısıyla anlamayı zorlaştırır. Metinde kullanılan bağlaçlar şunlardır: ve, de, ki, ama, velâkin, ne...ne, ya...ya, ya da, ile.

2.6.6.Masaldaki Edatların İncelenmesi

“Perili El” adlı masalda edat kullanımı da hem yoğun hem de çeşitlidir. Ancak kimi edatların kullanımı metnin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Çünkü masal dinleyen veya okuyan çocuklarda sebep sonuç, ilgi, birliktelik gibi kimi kavramlar tam olarak gelişmemiştir.

Masaldaki edat kullanımına örnekler:

- Talihinden kocası da ağzı var dili yok, kuzu **gibi** bir adammış; kimsenin bir tüyüne dokunmaz, yerdeki karıncayı bile incitmekten sakınmış.
- Gül Kız el üstünde büyütüldüğü **için** ömründe ne ocak başı görmüş ne tandır aşı...
- Dil **ile** tarif edilmez ki, edeyim.
- Evin dirliği düzeni bozulmasın diye, yağlı yavan dememiş, katlanacağı **kadar** katlanmış, bir güne bir gün ağzını açıp da karısına bir çift söz dokundurmamış.

2.6.7.Masalda Kullanılan Zamirlerin İncelenmesi

Masalda fazla zamir kullanılmamıştır.Şahıs zamirlerinden de sadece “ben,o” kullanılmıştır.

2.6.8.Masalda Kullanılan Atasözü ve Deyimlerin İncelenmesi

Masalda üç tane atasözüne yer verilmiştir:

- Boşa koysan dolmaz, doluya koysan almaz.
- Sınamayı kurt yemez.
- Bir imâ, bin mânâ.

Bu atasözlerindeki sınamak, imâ ve mânâ sözleri çocuklara yabancıdır. Ancak masal içinde bu sözlerin yerli yerinde kullanılmış olması çocukların bu kelimeleri sezmelerini sağlayacaktır.

Masalda kullanılan deyimlerse şunlardır:

- gözünden ayırmamak
- alnının teriyle geçinmek
- yüzünü karartmak
- levni dönmek
- saçını süpürge etmek
- ayağını kesmek
- kaş yapayım derken göz çıkarmak
- ağzına yüzüne bulaştırmak
- gözünü sele vermek
- akıl sır erdirememek
- gözü gönlü açılmak
- dillere destan olmak
- muradına ermek
- laf dokundurmak

Bu deyimler genel olarak anlaşılır niteliktedir. Sadece bunlarda geçen “levni, murat, destan” kelimeleri çocuklara yabancıdır. Ancak bunlarda çocukların sezebileceği niteliktedir.

2.7.Masalda Kullanılan Kelimelerin Türkçe Öğretimi ve Çocuğa Görelilik İlkesi Açısından Değerlendirilmesi

Masal pek çok yönüyle milli kültür kavramını yansıtıcı ve yerleştirici niteliktedir. Özellikle masalda kullanılan deyimler, atasözleri ve söz kalıpları çocukların kültürümüzü kavramaları ve özümlemeleri açısından önem teşkil eder. Çünkü bunlar toplumun gelenek, görenek, inanç ve yaşayışlarına ayna tutar.

Ancak daha önceki bölümlerde de tek tek belirttiğim gibi kimi sözcük ve kavramlar hitap edilen kitlenin seviyesinin üstündedir.

2.8.Genel Değerlendirme

Masalı pek çok yönüyle inceledim ve bu incelemelerim esnasında pek çok eksikliğe rastladım. Buna karşın milli değerleri başarılı şekilde yansıtması ve dil hazinesini kimi bakımlarıyla etkili şekilde kullanması gerekçesiyle masalın yapılacak değişiklik ve düzeltmelerle yararlı olacağı görüşündeyim.

2.9.İncelenen Masalın Türkçe Öğretimi Çerçevesinde Yeniden Oluşturulması

2.9.1.Çalışmanın Büyüsü

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş; zaman zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski harman içinde... Uzak ülkelerin birinde çok zengin bir karı koca yaşarmış. Bu karı kocanın mutluluklarına diyecek yokmuş. Bir gün gülden güzel bir kızları dünyaya gelmiş. Anne babanın Gül Kız adını verdiği bu çocuk ailenin mutluluğuna mutluluk katmış.

Gül Kız büyüdükçe, güzelliğine güzellik gelmiş. Güle benzemiş allar içinde, selviye benzemiş dallar içinde. Gül Kız güzelliğinin yanında bir o kadar da becerikliymiş, çalışkanmış. Her şeyi merak eder, öğrenmek için çaba harcarmış. Yıllar içinde pek çok şeyi öğrenmiş. Ancak yemek, dikiş, temizlik gibi işleri öğrendikten sonra hiç yapamamış. Çünkü zengin olan ailesi, canlarından çok sevdikleri kızlarının elini sıcak sudan soğuk suya sokmasına izin vermemiş.

Günlerden bir gün Gül Kız evlerinin bahçesinde dolaşırken oradan geçen bir delikanlı onu görmüş. Gül Kız'ın güzelliği gözlerini kamaştırmış. Bahçeye yaklaşmış ve Gül Kız'a seslenmiş:

-Ey, bahçedeki güllerden güzel kız! Senin adın nedir?

Bahçede gezen Gül Kız sesi duyunca şaşırılmış. Bu güzel sözler de hoşuna gitmiş. Çekinerek delikanlıya dönmüş:

-Benim adım Gül Kız, demiş.

Sonra aralarında uzunca bir konuşma geçmiş. Gül Kız da adı Yiğit Oğlan olan bu delikanlıyı beğenmiş. Ardından Yiğit Oğlan, Gül Kız'ı anne babasından istemiş. Yiğit Oğlan zengin değilmiş ve tüm geçimini kendi çalışarak kazanıyormuş. Gül Kız ile evlenirse de onun ailesinin maddi yardımını kabul etmeyeceğini söylemiş. Bunun üzerine Gül Kız'ın anne babası kızlarını Yiğit Oğlan'a vermek istememişler. Kızlarının bu hayata uyum sağlayamayacağını düşünmüşler. Ama çok sevdikleri kızları bu duruma üzülmeye razı olmuşlar. Böylece Yiğit Oğlan ve Gül Kız evlenmiş.

Evliliklerinin ilk zamanlarında çok mutluymuşlar. Ama günler ilerledikçe Gül Kız temizlik yapmadığından evleri yüzüne bakılmaz olmuş. Ocakları is bağlamış süpürülmeye süpürülmeye. Örumcekler ağ bağlamış silinmeye silinmeye. Gül Kız'ın komşuları bile evden çoktan ayağını kesmiş. Yiğit Oğlan ise mutlulukları bozulmasın diye karısına bir şey söylememiş. Ama güzellik dediğin peynir ekmekle yenmez ki... Sonunda o da yüzünü karartmaya başlamış.

Gül Kız bunu fark edince çok üzülmüş. Elinden geleni yapmaya karar vermiş. İlk önce evi temizlemiş. Ardından Yiğit Oğlan'a yemekler pişirmiş .Akşam Yiğit Oğlan eve gelince değişimi fark etmiş. Yemekleri sırasıyla tatmış. Kiminin tuzu eksikmiş kiminin yağı. Ama karısının çabaladığını anlayınca bunu belli etmemiş. Karısına o da yardım etmeye karar vermiş. Karısının "Yemekleri beğendin mi?" sorusuna şöyle karşılık vermiş:

-Emek harcanan her şey güzeldir. Bu senin ilk denemen. Demir bile işlemeye işlemeye paslanır. Bundan sonra sana ben de yardım edeceğim. Çalışarak başarılmayacak hiçbir şey yoktur.

Bu sözlere Gül Kız çok sevinmiş. Bundan sonra da çalışmaya devam etmiş. Kısa zamanda evini saraya çevirmiş. Yaptığı yemekler dillere destan olmuş.

Onun bu çalışmasını gören komşuları ise utanmış ve ona yardım etmeye başlamış. Gül Kız'ı ziyarete gelen anne babası bile gözlerine inanamamış. Kızlarının başarısıyla gurur duymuş.

O günden sonra Yiğit Oğlan ile Gül Kız çok mutlu olmuşlar. Onlar ermiş muradına biz çikalım kerevetine... Gökten üç elma düşmüş, üçü de çalışmanın büyüüne inananların başına.

Kaynakça

- ELÇİN, Şükrü. (1993). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- GÖKŞEN, Enver Naci. (1985). *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- GÜNEY, Eflatun Cem. (2006). *Evvel Zaman İçinde*. Ankara: Kapadokya Yayıncılık.
- GÜREL, Z., TEMİZYÜREK, F. ve ŞAHBAZ, N. K. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Kitap.
- *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı*. (2006). Ankara: MEB Yayınları.
- SAKAOĞLU, Saim. (1999). *Masal Araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. (1986). C.6. İstanbul: Dergah Yayınları.
- *Türkçe Sözlük*. (2005). Ankara: TDK Yayınları.
- YALÇIN, A. ve AYTAŞ, G. (2005). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.